

EN SJUKVÅRD ATT LITA PÅ

K
D

NORRBOTTEN

VÅRA KANDIDATER

#1 – HÅKAN KERO

Jag blev politiker för att kunna förändra det som inte fungerar och därför är det förtvivlande att se en sjukvård i vår region där tillgängligheten brister, trots personalens heroiska insatser. Att se vården tappa kompetens när man sätter systemet före människan och se dess konsekvenser för patienter driver mig att fortsätta som förtroendevald politiker.

#2 – MARGARETA TÖRELID HAAPANIEMI

Jag har 40 års erfarenhet som tandsköterska/tandhygienist i både allmän- och specialisttandvård. Jag har även flera års erfarenhet som enhetschef i Region Norrbotten. Jag engagerade mig politisk för att jag har ett samhällsintresse. För mig som politiker är det en styrka att ha sett organisationen inifrån för att ha en bättre förståelse för personalens utmaningar.

#3 – MARITA WIKBERG

Jag har tidigare varit vice ordförande i socialnämnden och jag har lång erfarenhet av hälso- och sjukvården och psykiatrin i Norrbotten. Jag har kämpat för vården, speciellt i Östra Norrbotten, för en möjlighet till gränsöverskridande vård. Alltför många hamnar i en lång väntan och i en vårdkö utan hjälp. Om jag kan göra skillnad för någon enda människa så är jag nöjd med mitt förtroendeuppdrag.

#4 – MARIANNE SANDSTRÖM

Jag engagerade mig politiskt för att bidra till mer ansvars- tagande och verklighetsnära beslut inom regional politik. Egna erfarenheter av vården, bland annat i samband med för- lossningsvården, visade hur avgörande regionens beslut är för både personalens arbetsmiljö och patienternas trygghet. I Norrbotten är det särskilt viktigt att arbeta för en jämlik och tillgänglig vård i hela länet.

#5 – ANNA-STINA KERO

Jag har jobbat som Sjuksköterska i 25 år, men sadlade om till vård- och omsorgslärare för 8 år sedan och jobbar på gymnasieskola nu. Kvinnors hälso- och sjukvård ligger mig varmt om hjärtat och jag tycker att det är viktigt att vi får en bättre fungerande primärvård. Vi måste stärka tillgängligheten. Den vårdsökande ska få kontakt samma dag och vid behov få en tid till rätt vårdnivå.

NORRBOTTEN

Omslagsfoto: Kristdemokraterna Norrbottens fem toppkandidater till regionvalet 2026. Stående från vänster: Margareta Törelid Haapaniemi, Håkan Kero, Marita Wikberg, Marianne Sandström och i stolen Anna-Stina Kero.

Tryck/layout: Älvsby Tryck & Design AB, Älvsbyn 2026

INNEHÅLL

EN SJUKVÅRD ATT LITA PÅ	5
Patienten alltid i fokus	5
Etik	5
Omvärldsanalys.....	6
Beredskap och säkerhet	6
Regional utveckling.....	6
Stor satsning på infrastruktur tack vare KD.....	7
Kultur för att bryta ensamhet	7
Säkrad livsmedelsproduktion.....	7
PRIMÄRVÅRD	8
En jämlik primärvård	8
Det fria vårdvalet och fast läkarkontakt	8
Kristdemokraterna bekämpar ensamhet	9
Folkhälsoarbetet är mycket viktigt	9
Hörselvård.....	9
KD inför fritidskort för barn och unga	9
Kristdemokraterna bevakar glesbygden	9
TANDVÅRD	10
Regionens tandvård har stort rekryteringsbehov	10
SJUKHUSVÅRD	10
Vi behöver fem sjukhus	10
Kiruna sjukhus.....	10
Cancervården prioriteras.....	10
Ambulanssjukvården måste förbättras	11
NEO - erbjud mat till föräldrarna.....	11
Kortare väntetider till magnetkameraundersökning	12
KVINNOSJUKVÅRD	12
Vi vill utveckla kvinnosjukvården	12
Mödra- och förlossningsvård.....	13
Ofrivillig barnlöshet, IVF.....	13
Mer kunskap om endometrios	13
Fler klimakteriemottagningar	13
Mammografi till fler	13
DE ÄLDRE	14
Den äldre befolkningen ökar	14
Palliativ vård – inrätta ett Hospice	14
Ingen ska behöva dö ensam.....	14

PSYKIATRI.....15

Psykiatrin behöver stärkas för att möta det ökade behovet15

Suicidprevention15

BARN OCH UNGA..... 16

Barn och unga är vår framtid 16

NPF-diagnoser ökar.....17

Minskad skärmtid.....17

Familjecentral.....17

Inrätta ett Barnahus till Norrbotten.....17

Ungdomsmottagningar.....18

Könsdysfori.....18

PERSONAL.....18

Kompetensförsörjning – attraktiv arbetsgivare18

Cosmic 19

Minska administrationen 19

ÖVRIGT.....20

Stärk vården efter sexuella övergrepp.....20

Öka kunskapen hos vårdpersonal kring våld i nära relationer och hedersvåld.....20

Stödcenter för vuxna.....20

Nära vård i hela länet.....20

Ny vårdgaranti – kapa vårdköerna.....21

Vårdskador21

AI-utveckling.....21

GRÄNSÖVERSKRIDANDE VÅRD.....22

ÅRHUNDRADETS VÅRDREFORM.....22

VIKTIGA FRÅGOR SOM KRISTDEMOKRATERNA DRIVIT.....23

Motioner23

Interpellationer23

EN SJUKVÅRD ATT LITA PÅ

Region Norrbottens främsta och viktigaste uppgift är att erbjuda en god vård inom rimlig tid så nära som möjligt till länets befolkning. Regionfullmäktige är det högsta beslutande organ i Norrbotten. Kristdemokraterna har under mandatperioden jobbat ihärdigt med att genom interpellationer bevaka och ifrågasätta den vårdpolitik som majoriteten utfört. Kristdemokraterna har kommit med egna förslag genom motioner. Goda förslag och klagande debatter till trots, har inte många saker förbättrats. Nu vid valet i september 2026 hoppas vi på en förändring.

Patienten alltid i fokus

Kristdemokraterna anser att hälso- och sjukvården ska utgå från att varje människa är unik och att alla människor har samma abso-

luta och okränkbara värde. Trygghet, tillit och självbestämmande är, utöver grundläggande värden som liv och hälsa, viktiga värden i hälso- och sjukvården. Det innebär att man inom vården ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till kroppsliga, själsliga och andliga behov. Hälso- och sjukvården ställs inför stora utmaningar när livslängden ökar, tekniska och medicinska landvinningar skapar möjligheter till fler och bättre insatser samtidigt som befolkningens förväntningar på hälso- och sjukvården förändras. Det är positivt att människors hälsa förbättras och att livskvaliteten ges förutsättningar att öka genom förebyggande arbete och effektiva behandlingar. Ohälsa relaterad till psykosociala faktorer och stress är dock

allvarliga problem som kräver insatser från såväl hälso- och sjukvården som medmänniskor, arbetsgivare och civilsamhället.

Etik

Med en politik som är byggd på kristen människosyn och humanistisk värdegrund, har våra värderingar inspirerats och förvaltats av den kristna traditionen. Med detta menas en politik som har människovärdet och de etiska grundvärdena i centrum. Rätten till liv är den grundläggande förutsättningen för övriga mänskliga rättigheter. Det absoluta och okränkbara människovärdet är knutet till människans existens, från tillblivelsen till livets slut. Traditionell medicinsk etik utgår från människovärdesprincipen. Den har sina rötter i den kristna traditionen och i den gre-

kiska läkekonsten från Hippokrates och framåt. Människan är ett mål i sig. Den sjuka människan får inte behandlas på ett kränkande sätt eller som ett medel för någonting annat.

Alla människors absoluta och okränkbara värde ska därför präglara ramar, regler och praktik inom det medicinsketiska området.

Omvärldsanalys

Pågående krig och konflikter på olika håll, både i Europa och i Mellanöstern påverkar oss norrbottningar. Vi måste fortlöpande vara i beredskap då konflikter kan eskalera även i vårt närområde.

Vi lever i en orolig tid – det pågår fortfarande ett krig i Europa. Vi i Norrbotten påverkas av det anfallskrig som Ryssland för mot Ukraina. Kriget är en humanitär katastrof som innebär att vi fortfarande har flyktingar i Norrbotten och ska vid behov ta emot fler flyktingar från Ukraina, samtidigt som Region Norrbotten ska hjälpa folket i Ukraina med materiellt bistånd för en fungerande vård i ett krigsdrabbat land.

Vi lever idag mitt i ett säkerhetsläge som kommer att påverka oss under många år framöver. NATO-medlemskapet ställer höga krav på vår beredskap i sjukvården. Bland annat hur vi ska planera nybyggnationer och om-

byggnationer av sjukhus. Region Norrbotten måste vara förberedd på att väpnade konflikter kan uppstå i vårt direkta närområde. Här måste vi planera för att kunna hantera en masskadehändelse.

Konflikten mellan Iran och i första hand USA ger en mycket osäker bild av hur tillgången på olja kommer att vara framöver. Vi behöver inte oroa oss för att kunna få olja, men prisbilden kommer mest troligt att variera kraftigt mellan eskalerande hotbilder och löften om vapenvila med fri trafik genom Hormuzsundet.

Beredskap och säkerhet

Norrbottens geografiska läge gör att vi måste ha en speciell beredskap. Länet bedöms som ett strategiskt högriskområde vid händelse av krig. Med statlig finansiering ska Region Norrbotten bygga skyddade vårdutrymmen. Syftet med att bygga skyddade vårdutrymmen är att stärka den katastrofmedicinska beredskapen och säkerställa att vård kan bedrivas även vid höjd beredskap eller krig. Ett fåtal regioner i Sverige har valts ut för detta i ett första led där Norrbotten är en av dem.

Det handlar om att skydda sjukvården från angrepp i samband med en krigssituation. De nya skyddade vårdutrymmena ska säkerställa att vi kan ge sjukvård till

Norrbottens befolkning, Försvarsmakten, Nato och medborgare från grannländer.

Regional utveckling

Regionen har en betydande roll i länets utveckling. Uppdraget är att vara en regional röst som driver på utvecklingen för både näringsliv och det offentliga i hela länet.

Industriomställningen som pågår i Norrbotten ska leda till att svensk industri tar en ledande roll i omställningen till en fossilfri värld. Den omställning som krävs saknar historisk motsvarighet och ska genomföras på kort tid samt skapa ett hållbart, attraktivt samhälle som människor nu och i kommande generationer vill bo och arbeta i.

Nu när finansiering från det svenska näringslivet ser till att stålbolaget Stegras stålverk i Boden kan färdigställas, är det viktigt att staten är med och hjälper de kommuner som berörs i fråga om boende och infrastruktur. Här känns det tryggt att ha Kristdemokraterna i regeringen som inte lämnar Norrbotten ensam.

Det handlar om mycket stora investeringar i infrastruktur, bostäder, service, och utbildning. Omställningen måste gå fort samtidigt som inflyttning och integration behöver öka för en framväxt av attraktiva och hållbara samhällen.

Kristdemokraterna ser här ett stort behov att arbeta för större inflyttning till länet i samarbete mellan näringslivet regionen, kommuner, och staten. Samarbetet med lokala ideella föreningar är mycket viktigt då dessa har ett stort kontaktnät utanför länet och känner många potentiella inflyttare med rätt kompetens. De har även en lokal kännedom om möjligheterna att hitta ett boende för inflyttare på orten.

För att få hela industriexpansionen att förverkligas, ser Kristdemokraterna ett stort behov av att mer elkraft produceras i vårt län. Kristdemokraterna ser positivt på ökad småskalig elproduktion, samtidigt som man långsiktigt planerar för småskalig kärnkraft (SMR).

Stor satsning på infrastruktur tack vare KD

Under våren 2026 presenterade regeringen alla satsningar, totalt 1172 miljarder i transportinfrastruktur för perioden 2026 – 2037. Det har under många år funnits en underhållsskuld som vuxit, vilket också åstadkommit brist på kapacitet. Länsplanen för Norrbottens län uppgår till 1 574 miljoner kronor för perioden vilket är en ökning med 40 procent jämfört med förra planperioden.

Underhålls- och kapacitetsbrister gäller tyvärr också Malmabanen. Men Trafikverket genomför nu ett stort antal åtgärder längs de 50 milen mellan Boden och Riksgränsen. Det handlar om bland annat omfattande byten av räls och slipers och upprustning av kontaktledningar och spårväxlar. Och på stambanan genom övre Norrland har bland annat flera mötesstationer och partiellt dubbelspår mellan Sävestadsklinten-Norra Sunderbyn skyndats på av regeringen genom uppdrag till Trafikverket, så att byggstart har kunnat tidigareläggas.

Även vägnätet har en stor underhållsskuld, det kommer även här att bli omfattande upprustningar under kommande planperiod.

Kultur för att bryta ensamhet

Region Norrbotten har en uppgift när det gäller att skapa en levande kultur i länet. De som bor i vårt vackra län ska ha god tillgång till konst, musik, teater, naturupplevelser och en folkbildning som gör det möjligt att lära hela livet. Så många som möjligt ska kunna delta i kulturlivet som skapare, publik och deltagare. Fokus på barn och unga ska stärkas än mer liksom att ge personer med funktionsnedsättning ökade möjligheter att både ta del av och själva utöva kultur.

Digitala arrangemang har öppnat upp för ett större deltagande, då avstånd inte längre är något hinder, men den ersätter inte fysiska möten människor emellan. Genom tätt samarbete mellan det offentliga, det privata och civilsamhället, däribland det fria

kulturlivet, blir kulturen starkare. Civilsamhället har en stor variation av verksamhets- och organisationsformer och kan därigenom främja ökat deltagande i kulturlivet på områden dit etablerade institutioner och marknadskrafter inte når. På detta sätt bekämpar vi den ofrivilliga ensamheten i samhället.

Region Norrbotten är förvaltningsområde för finska, meänkieli och samiska i dess olika varieteter. Detta innebär att regionen har ett särskilt ansvar att skydda och främja dessa språk. Kristdemokraterna anser att det är mycket viktigt att samtliga minoriteter torpederingars, kväners, lantalaisets och samernas språk och kultur ska värderas lika.

Kristdemokraterna förespråkar kultur på recept som en integrerad rehabiliteringsform för personer med psykisk ohälsa eller långvarig smärta. Det ska kunna vara ett komplement till traditionell medicinering.

Säkrad livsmedelsproduktion

Mer norrbottnisk mat på tallrikarna! är visionen för Norrbottens livsmedelsstrategi Nära mat. När regeringen nu presenterat flera nya satsningar för att främja

livsmedelsproduktion är det med samma vision.

Bland annat föreslås en ersättning för mjölkornas bete, jordbruksstöd i norr, förstärkning av lantbruksråd vid våra ambassader utomlands samt att främja fiske till livsmedel. Satsningarna uppgår till totalt 489 miljoner kronor för 2026.

Kristdemokraterna vill se mer svensk mat på tallriken. Våra livsmedelsproducenter ska få bättre villkor att konkurrera och målet är tydligt – produktionen av livsmedel ska upp. En starkare matproduktion ger också ett starkare försvar av vårt land.

Regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att ta reda på förutsättningarna för ökad livsmedelsproduktion i norra Sverige.

Kristdemokraterna värnar såväl stora som små aktörer, vilka sammantaget minskar sårbarheten ifall ett företag går i konkurs eller ett lantbruk lägger ner. Regionens sjukhus bör fokusera på att upphandla mer lokala livsmedel.

PRIMÄRVÅRD

En jämlik primärvård

Primärvården ska vara första-handsvalet vid kontakt med sjukvården, en naturlig ingång till vården. Kontinuitet, hög tillgänglighet och gott bemötande ska vara ledorden. Satsningen på primärvården är viktig för att säkerställa en god nära vård i samtliga Norrbottens kommuner. Det är viktigt att läkarbemanningen är god och att man kan erbjuda trygg vård även inom psykisk ohälsa, barn- och ungdomshälsa och äldre- och ungdomsvård. Samverkan ska fungera så bra som möjligt med den Nära Vården.

Samarbete med En väg in och elevhälsan måste öka för att kunna möta ungdomar som mår dåligt, så att tidiga insatser kan sättas in. Hälso- och sjukvården ska erbjuda tillgänglig och likvärdig vård av hög kvalitet.

Nya arbetssätt och digitalisering är nödvändig för att kunna erbjuda vård i vårt län med många gles-

bygdskommuner. Kristdemokraterna vill att regionen utvärderar varje hälsocentral var för sig och använder de goda exemplen för att inleda en förbättringsprocess där det behövs. Regionen måste prioritera glesbygdens primärvård högt då tillgänglighet till privata hälsocentraler saknas i glesbygden.

Regionen ska samverka med medarbetarna som har primärvården som sin dagliga arbetsplats och lyssna på deras förslag till förbättringar för verksamheterna. Regionen ska även ta tillvara kunskapen från medarbetarna inom primärvården och ge dem ökade utbildningsmässiga- och ekonomiska möjligheter att utveckla kompetenser och karriärmöjligheter inom regionens verksamheter.

Det fria vårdvalet och fast läkarkontakt

Alla som bor i Norrbotten har möjlighet att fritt välja hälsocen-

tral – det innebär att göra ett vårdval kring vilken hälsocentral i länet patienten vill tillhöra. Den hälsocentral medborgaren väljer att lista dig på är den som medborgaren i första hand ska besöka. Det ska inte vara någon skillnad om patienten besöker en hälsocentral eller privata läkare och fysioterapeuter. Det måste finnas ett tak på hur många listade patienter en läkare eller vårdinrättning får ha.

Idag finns inget särskilt krav på att patienter i den specialiserade vården ska kunna få tillgång till en fast läkarkontakt, trots att det finns ett tydligt värde med god kontinuitet inom hälso- och sjukvården. Kristdemokraterna ser fram emot den utredning som ska kartlägga behovet av kontinuitet och sammanhållen vård, samt ge förslag på hur patienter kan få tillgång till fast läkarkontakt i relevanta delar av den specialiserade vården. Utredningen blir klar 2027.

Enligt en undersökning som redovisats av Socialstyrelsen svarar mindre än 10% av norrbottningarna att de har en fast läkarkontakt i primärvården, det är den näst lägsta andelen av alla 21 regioner i landet.

Regionstyrelsen i Region Norrbotten har i augusti 2022 beslutat att arbeta för att år 2027 uppnå Socialstyrelsens riktlinje om 1 100 invånare per allmänläkare och i nuläget har Region Norrbotten ca. 1 915 invånare per allmänläkare på våra hälsocentraler. Här behöver något göras skyndsamt.

Kristdemokraterna bekämpar ensamhet

Kristdemokraterna har lyft upp den ofrivilliga ensamheten som ett samhällsproblem med allvarliga konsekvenser. Ensamheten kan leda till såväl psykiska som fysiska sjukdomar och kosta både mänskligt lidande och stora sjukvårdsresurser.

På uppdrag av regeringen har Folkhälsomyndigheten tagit fram en nationell strategi mot ensamhet, "Tillsammans för god gemenskap i hela befolkningen" som ska gälla 2025–2029.

Ofrivillig ensamhet är inte enbart ett själsligt lidande. Det får rent fysiska konsekvenser då det ökar risken för sjukdomar som stroke och hjärtinfarkter, demens och suicid. Eftersom den ofrivilliga ensamheten har så negativa hälsoeffekter så har regionen ett stort ansvar att arbeta och konkret tillämpa strategin, då det till denna gemenskapssatsning tillskjuts medel varje år.

Folkhälsoarbetet är mycket viktigt

Tidig vård och förebyggande insatser är centrala delar av hälso- och sjukvården och bör prioriteras. Den enskilde har ett stort ansvar för sin hälsa, men kompletterande insatser från regional- och kommunal nivå, föreningsliv och civilsamhälle med syfte att främja folkhälsan är viktiga i syfte att stötta människor att förbättra sina levnadsvanor. Preventiva insatser gynnar den enskilde och är samhällsekonomiskt fördelaktiga.

Ensamhet kan leda till både psykisk och fysisk ohälsa. Det enga-

gemang och den gemenskap som människor upplever inom ideella organisationer såsom idrottsföreningar, kulturföreningar, organisationer, kyrkor och samfund har betydande hälsofrämjande effekter.

Satsning ska göras på välfungerande hälsosamtal och aktivt hälsoarbete med hjälp av hälsovägledare för att minska risk för välfärdssjukdomar såsom diabetes, fetma och hjärt- och kärlsjukdomar samt och även för att bibehålla hälsan och öka intresset för egenvård.

Hörselvård

I Norrbotten finns endast ett ställe där Region Norrbotten erbjuder reparationer av hörapparater, dessa utförs i Sunderby sjukhus på hörcentralen. Kristdemokraterna har i en motion föreslagit att befolkningen erbjuds reparation av hörapparater på sin egen hälsocentral genom att ett reparations-team åker runt i länet och utför reparationerna där folk bor. Detta ger tillgänglig service nära medborgarna.

Det finns en hörseltest-/egenvårdsmätning i Norrbotten på Sunderby sjukhus. Det behövs fler ute i länet då köerna till hörseltest är 2-3 år. Äldre isoleras och yrkesverksamma sjukskrivs. Det finns ett samband mellan tidig demens och hörselnedsättning.

Vi har en åldrande befolkning och långa avstånd i länet. Genom att införskaffa fler egenvårdsmätningar behöver vi inte skicka lika många till södra Sverige för hörselkontroll.

KD inför fritidskort för barn och unga

Fritidskortet är regeringens stora reform för att främja barns och ungas aktiva deltagande i idrott, kultur, friluftsliv och föreningsliv i gemenskap med andra. Arbetet med reformen involverar en rad olika myndigheter och civilsamhällesorganisationer. Barns och ungas möjligheter att delta i fritidsaktiviteter ska inte avgöras av plånbokens storlek.

Fritidskortet finns tillgängligt från och med hösten 2025 och kan användas vid ledarledda och återkommande aktiviteter. Kortet

är lättanvänt och är till för alla barn och unga mellan 7 och 16 år. I Fritidskortet finns även en särskild satsning för barn och unga i ekonomiskt utsatta hushåll. Enligt E-hälsomyndigheten har 394 307 fritidskort beviljats fram till 25 maj 2026 i 6 975 anslutna föreningar och kulturskolor.

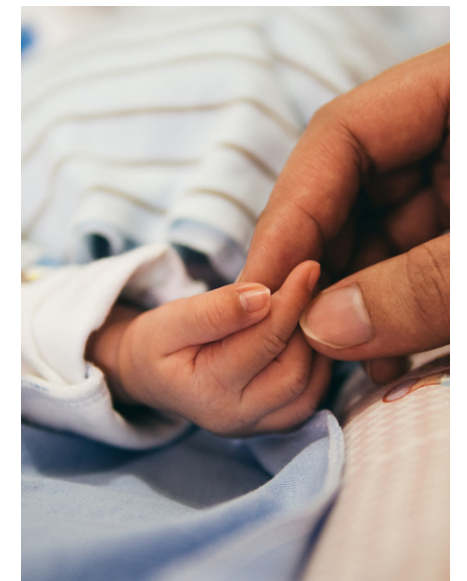
Kristdemokraterna bevakar glesbygden

Alla har rätt till en bra vård i hela Norrbotten. Regionen är stor och de största resurserna används kring de stora sjukhusen, men vi har människor i glesbygd som ofta glöms bort med långa avstånd och ofta sämre tillgång till vård. Därför jobbar vi för att det ska vara en jämlik vård i hela länet även för dem med långa avstånd.

Vi vill bland annat återinföra mammografibussarna för kommuner i glesbygd och ser stor vikt i tillgänglighet till servicepunkter och filialer för enklare åtgärder.

Vi vill också utveckla möjligheterna till egenmonitorering och digital uppföljning i hemmet för patienter med kroniska sjukdomar. Genom modern teknik kan exempelvis blodtryck, blodsocker, hjärtrytm och andra viktiga hälsovärden följas på distans. Det ger ökad trygghet för patienten, minskar behovet av långa resor till vården och gör det möjligt att upptäcka försämringar tidigare.

Egenmonitorering är särskilt värdefullt i ett län med stora avstånd som Norrbotten.

TANDVÅRD

Regionens tandvård har stort rekryteringsbehov

Tandvårdsköerna har fortsatt att öka och Folktandvården har svårigheter att även hinna med barn- och ungdomstandvården samt patienter med rätt till särskilt tandvårdsstöd som är Folktandvårdens särskilda ansvarsområde.

Från 1 januari 2026 har tandvårdsreformen Tiotandvården som Kristdemokraterna i regeringen tagit fram, vilket innebär ett förstärkt högkostnadsskydd för dem som är 67 år och äldre.

Orsaken till det ökade vårdtrycket är att Region Norrbotten

förlorat många av sina medarbetare till annan arbetsgivare, följden har blivit ett stort rekryteringsbehov inom samtliga yrkesgrupper. Vi kristdemokrater vill satsa på rekrytering och återbygga förtroendet för regionen som arbetsgivare.

Kristdemokraterna ser det som positivt att tandvård utförs av både offentliga och privata vårdgivare. Trots att vissa förändringar har gjorts inom barn- och ungdomstandvården och patienter med intyg har inte samverkan med privattandvården ökat. Vi behöver göra ytterligare satsningar för att samarbetet med privata vårdgi-

vare ska kunna trygga tandvården för norrbottningarna. Regionen bör förenkla möjligheten att få tandvård i sitt närområde och få ersättning för den inom rimlig tid även om det utförs i ett annat land.

Det finns samband mellan tandhälsa och allmän hälsa, därför är det av stor vikt att tillgång tandvård och den hälsofrämjande och förebyggande tandvården fungerar väl inom alla åldersgrupper, särskilt bland de sköra äldre. Vi kristdemokrater vill att Regionen ska sträva efter att samtliga Norrbottens kommuner ska ha tillgänglig och jämlik tandvård.

SJUKHUSVÅRD

Vi behöver fem sjukhus

Det är finns flera anledningar att det behövs fem sjukhus i ett så stort län som Norrbotten med långa avstånd. Överlevnadsmöjligheterna är direkt kopplat till tiden från skada till att patienten kommer under kvalificerad vård, och för att kunna rädda hjärta och hjärna är också starkt kopplat till tiden då man får vård.

Ambulanssjukvården måste fungera över hela vårt stora län och alla fem sjukhusen ska ha IVAK/IVA för att kunna ge ett snabbt omhändertagande. I och

med Sveriges medlemskap i NATO är det av stor vikt att våra sjukhus har god standard och klarar ett beredskapsläge.

Vi vill ha kvar sjukhusen i Kiruna, Gällivare, Sunderbyn, Piteå och även Kalix sjukhus med sitt geografiska läge är viktigt ur beredskapssynpunkt.

Kiruna sjukhus

Nu pågår processerna med bygget av det nya sjukhuset i Kiruna. Det är ytterst viktigt att byggnationen går så fort som möjligt, har en hög kvalitet och blir bra för Malmfälten.

Det är centralt att sjukhuset fylls med verksamheter som tillgodoser kirunabornas behov av sjukvård så att dessa i möjligaste mån inte behöver åka till sjukhusen vid kusten för att erhålla vård.

Om det skulle hända att deformationer påverkar vitala delar av det befintliga sjukhuset tidigare än väntat, behövs en beredskapsplan. Kiruna sjukhus måste byggas robust så att de kan leverera vård även i kristider. Sjukvård måste även då kunna levereras med bibehållen kvalitet.

Cancervården prioriteras

Tidigt upptäckt av cancer innebär ökade möjligheter för patienten till överlevnad. Det förbättrar också vårdens möjligheter att ge patienten snabbare och skonsammare behandling. En väl organiserad screening av livmoderhalscancer, prostatacancer och bröstcancer ökar möjligheten för tidig upptäckt.

Det är viktigt att patienter som genomgått cancerbehandling får rehabiliteringen utifrån behov. Kristdemokraterna vill även att kvinnor över 74 år skall erhålla mammografiundersökningar vilket

är särskilt viktigt i Norrbotten där vi har en demografi med många äldre kvinnor vilka skall erbjudas fullgoda förutsättningar för ett gott liv på ålderns höst.

Regeringen presenterade i januari 2026 en ny uppdaterad nationell cancerstrategi, cancerstrategin 2.0 med målet att minska insjuknandet, öka överlevnaden och förbättra livskvaliteten för patienter och även stärka stödet till närstående. Cancerstrategin innehåller tre övergripande mål; minska risken att utveckla cancer och diagnostisera fler i tid, öka canceröverlevnaden, säkerställa bästa möjliga livskvalitet under och efter sjukdom.

Strategin stärker barncancerperspektivet och genom stärkt stöd till familjer ges varje barn och familj det stöd som de behöver både under och efter sjukdomen. Regeringen och SKR konkretiserar cancerstrategin genom årliga överenskommelser parterna sinsemellan och strategin implementeras via Regionala cancercentrum (RCC).

Även i cancervården är det viktigt med en fungerade folkhälsa med hjälp till förändring av livsstilsfaktorer som ökar risken för cancersjukdom.

I regeringens uppdaterade cancerstrategi handlar några av förslagen om förebyggande insatser med stor potential att förhindra cancer. För barn och unga är det bland annat tobaksfri skoltid, skolfrukt, reglering av marknadsföring och HPV-vaccination. För befolkningen i stort rör några av förslagen tobaksexponering, alkohopolitik, fysisk aktivitet och UV-strålning.

Lokalt i Norrbotten kan vi använda förslagen på dessa förebyggande insatser i samarbete med kommunernas skolor för information till barn och unga om vad ett sunt liv innebär för att minska risken för cancer.

Något mer som lyfts upp i den nya cancerstrategin är att utöka den palliativa vården av cancerpatienter. Vi har ett pågående arbete med nära vård där samarbetet mellan kommunerna och regionen kan vara ett sätt att ta hand om de patienter som har obotlig cancer,

såväl som rehabilitering efter en operation eller behandling. Detta skulle minska behovet av att alltid behöva uppsöka ett sjukhus under sjukdomstiden.

Ambulanssjukvården måste förbättras

Kristdemokraterna ser allvarligt på att ambulanser ställs under semesterperioder, under sommaren 2025 erbjöd region Norrbotten sju ambulanser färre än normalt i länet. Personal på ambulansen har uttryckt oro för arbetsbelastning och patientsäkerhet. Ledningen har infört en tjänst med ett inre befäl som utbildad ambulanssjuksköterska för att bättre kunna fördela resurserna. Kristdemokraterna anser dock inte att denna åtgärd ensam är tillräcklig, ambulanserna måste rulla, norrbottningarna ska inte behöva förlita sig på turen, att inte bli beroende av ambulanssjukvård då denna inte finns tillgänglig.

Bakgrunden till den försämrade tillgången till kompetensförsörjning är EU-regeln om dygnsvila som påverkar ambulanssjukvårdens schemaläggning. Region Norrbotten måste vara proaktiv i arbetet med att söka dispenser så att vakanser i ambulansverksamheten inte kan förekomma. Särskilt stor risk för vakanser finns i glesbygden. Kristdemokraterna vill att ambulansverksamheten fortsatt ska vara patientsäker och behålla dagbilarna i glesbygden som det varit.

I oktober 2024 blev ett avtal klart mellan nästan alla Norrbottens kommuners räddningstjänster och regionen vad gäller samarbete mellan ambulansen och räddningstjänsterna. Kristdemokraterna har flera gånger drivit på och ifrågasatt dröjsmålet med ett nytt avtal.

Det är viktigt att resultatet av det nya avtalet följs upp så att vården är patientsäker även i fortsättningen. Oavsett var i länet du bor ska du känna dig trygg med att ambulansvården med hjälp av räddningstjänsten ska finnas tillgänglig på rimligt avstånd, och kommer till dig inom rimlig tid.

NEO - erbjud mat till föräldrarna

Ungefär 10 % av alla nyfödda barn i Sverige vårdas på Neonatalavdelningar. Av dessa vårdas ungefär en tredjedel för att de är födda för tidigt, de övriga av andra anledningar, till exempel andningssvårigheter, infektioner, lågt blodsocker eller gulsot.

Kristdemokraterna ser, tillsammans med Socialstyrelsen och SKR, dessa familjers behov och vill ytterligare förstärka målet med en oavbruten närvaro mellan barnet och föräldrarna. Kristdemokraternas mål är att alla föräldrars måltider ska kunna ske i närvaro av barnet.

Föräldrarna ska inte behöva separeras från barnet vid lunch och middag då mat inte erbjuds till dem på Neoavdelningen. Kristdemokraterna har lämnat in en mo-

tion om mat på NEO men inte fått till någon förändring.

Det finns goda exempel i Region Kronoberg där det erbjuds mat till föräldern. Efter att de under många år har serverat mat till föräldern, oftast mamman, så har det gett gott resultat. Hemgång har kunnat ske tidigare då kosten varit bättre än annars. Med bättre kost har bröstmjölken gett mer näring och barnet mått bättre. Maten är gratis och orsakar därför ingen administration.

Vi kommer fortsatt att driva frågan om att erbjuda föräldrar måltider i närvaro av barnet.

Kortare väntetider till magnetkameraundersökning

Efterfrågan på magnetkameraundersökningar (MR) har ökat kraftigt under de senaste åren samtidigt som väntetiderna i Norrbotten fortfarande är långa. Magnetkameraundersökningar är ett viktigt verktyg för att upptäcka sjukdomar och skador i ett tidigt skede. Tidig diagnos ökar möjligheterna till rätt behandling, minskar lidande och kan i många fall förhindra att sjukdomstillstånd förvärras.

Kristdemokraterna vill att region Norrbotten använder all

tillgänglig kapacitet för att korta köerna till MR-undersökningar. Samverkan med privata vårdgivare, närliggande regioner och Finland ska användas när det bidrar till snabbare diagnostik och bättre vård för patienterna.

Ingen patient ska behöva vänta orimligt länge på en undersökning som kan vara avgörande för vård och behandling.

KVINNOSJUKVÅRD

Vi vill utveckla kvinnosjukvården

Vi kristdemokrater kommer att satsa på en jämställd sjukvård. Vården ska vara trygg, jämlik och tillgänglig oavsett kön, bakgrund eller bostadsort. Men så ser verkligheten inte ut för många kvinnor idag. Kvinnor bemöts fortfarande i högre grad med misstro i vården,

blir oftare feldiagnostiserade och får vänta längre på rätt hjälp. Och fortfarande saknas tillräcklig kunskap, stöd och behandling inom en rad kvinnosjukdomar.

Vi vill därför ta krafttag för att synliggöra, förstå och förbättra kvinnors hälsa i hela vårdkedjan. Vården måste också bli bättre på

att beakta könsskillnader mellan kvinnor och män eftersom det finns fysiologiska skillnader där kvinnors och mäns symptom och vårdbehov kan ta sig olika uttryck vid ett och samma sjukdomstillstånd, exempelvis hjärt- och kärlsjukdomar och stroke. I december 2024 presenterade regeringen

den största forsknings- och innovationspropositionen någonsin. I propositionen ingår en satsning för att stärka forskningen om kvinnors hälsa och sjukdomar. Satsningen ska fokusera på sjukdomar och tillstånd som är unika för eller vanligare bland kvinnor, såsom exempelvis endometrios, lipödem, migrän, sköldkörtelproblem, benskörhet och klimakteriebesvär.

Ökad kunskap om kvinnors hälsa och sjukdomar skapar förutsättningar för flickor och kvinnor att ta del av hälso- och sjukvård på lika villkor som pojkar och män.

Mödra- och förlossningsvård

Vi vill se en sammanhållen vård där varje gravid kvinna vi behov ska garanteras rätten till en egen barnmorska genom hela graviditeten. Kontinuitet är avgörande, inte bara för den medicinska kvaliteten utan också för kvinnans trygghet och möjlighet att bygga en relation till sin barnmorska. Något som är viktigt inte minst för förstföderskor och för kvinnor med tidigare trauman och komplikationer. Idag riskerar mammor att pressas till att lämna BB tidigare än de själv önskar. Vi vill därför att en BB-garanti införs med en längre garanterad vårdtid om behovet finns.

Det ska finnas en tillgänglig och jämlik eftervård som erbjuder kunskapsbaserad vård vid fysiska och psykiska besvär efter förlossningen. Rehabilitering ska vara ett naturligt inslag i eftervården för alla kvinnor. Skillnaderna i vård och vårdresultat skiljer sig åt i olika delar av landet, bland annat i antalet förlossningsskador därför bör personal kompetensutvecklas för att förebygga förlossningsskador.

Tiden från förlossning till hemgång är för kort. Bristningar, komplikationer, psykisk ohälsa eller amningsproblem riskerar därmed att inte upptäckas i tid och en direkt följd är ett sjunkande amningstal, så också i Norrbotten. Regionen har infört en amningsmottagning i Sunderbyn men det räcker inte, vi behöver fler ute i länet.

Ofrivillig barnlöshet, IVF

Det finns få tillfällen i livet som väcker så mycket hopp och längtan som drömmen att bli förälder. För många är det en självklar del av framtiden. För andra blir drömmen i stället en kamp - inte bara mot biologiska eller medicinska hinder, utan också ekonomiska. I kommande vårandringsbudget avsätter regeringen med Kristdemokraterna 327 miljoner kronor för att möjliggöra tre extra IVF-försök.

Mer kunskap om endometrios

En av många dolda kvinnosjukdomar är endometrios. Sverige är det idag ca 250 000 kvinnor som lever med endometrios. Ofta kan de dock hjälpas av tidig diagnos och behandling. Endometriosvården behöver utvecklas. Det finns därtill ett stort behov av ökad kunskap om endometrios inom primärvård, elevhälsan och ungdomsmottagningar.

En tidig upptäckt och behandling minskar risken för mer uttalade symtom och besvär längre fram och ger därmed ökad livskvalitet för kvinnan.

Fler klimakteriemottagningar

Öka kunskapen om klimakteriebesvär bland vårdpersonal i regi-

onen, då det är ett stort lidande för många kvinnor under många år. Den som drabbas kan ha varierande symtom som alltför ofta inte kopplas till klimakteriebesvär. Detta är också en orsak till kvinnornas höga sjukskrivningstal. Kristdemokraterna kommer att arbeta för att kvinnors sjukdomar och problem även osynliga sådana ska belysas.

Utveckla klimakterieverksamheten som startat i Överkalix hälsocentral till fler orter i länet.

Vi har lämnat in en motion om fler klimakteriemottagningar. Vi kommer att följa upp att kunskapshöjande satsningar om klimakteriet blir verklighet.

Mammografi till fler

Kristdemokraterna kommer att fortsatt arbeta för att åldersgränsen för mammografi ska höjas. Region Norrbotten har sagt nej till mammografi från 75 års ålder och erbjuder endast i nuläget till kvinnor mellan 40 och 74 år. Idag lever vi längre och var femte som drabbas av bröstcancer är över 74 år. Eftersom tumörerna upptäcks senare är dödligheten högre bland de äldre.

Vi väntar på att Socialstyrelsen ska ändra sina rekommendationer och därmed höja åldersgränsen.

DE ÄLDRE

Den äldre befolkningen ökar

Gruppen äldre blir större i Norrbotten och kraven ökar på kompetens och erfarenhet av omhändertagandet av människor med särskilda behov på grund av åldrande. Många äldre är multisjuka eller lever med kroniska sjukdomar, många har både fysiologiska och kognitiva funktionsnedsättningar.

Det är viktigt att årlig läkemedelsgenomgång görs av sköra äldre patienters mediciner. Studier visar att upp till 30 procent av akuta inläggningar av äldre på sjukhus helt eller delvis beror på läkemedelsbiverkningar. Upp till hälften av dem bedöms möjliga att undvika.

Med ökat antal äldre behöver primärvårdens kunskap om geriatrik och demenssjukdomar förbättras. För att kunna erbjuda tryggt omhändertagande och socialt stöd till patienten och dess

närstående, behövs en bra samverkan med kommunerna. Nära Vård samarbetet måste påskyndas och utvecklas.

Palliativ vård - inrätta ett Hospice

Den palliativa vården ska planeras utifrån patientens och anhörigas behov och önskemål. Det är viktigt att ha ett helhetsperspektiv på människors behov, både fysiska, sociala, psykiska och andliga. I den palliativa vården ingår även att ge anhöriga stöd i deras sorgearbete.

Behovet av palliativa platser är stort och platserna på sjukvårdsavdelningarna räcker inte till i Norrbotten. Därför bör Region Norrbotten utreda förutsättningarna för att inrätta ett Hospice, som är en hemlik miljö, där även de anhöriga blir omhändertagna och kan betjäna länet då det närmaste finns i Umeå.

Kristdemokraterna har lämnat in en motion om att utreda möj-

ligheten för att starta ett Hospice i länet men fick nej. Behovet av ett Hospice finns och vi kommer att fortsatt driva frågan.

Det är inte värdigt att man ska behöva avsluta sina dagar på en brits på akuten på grund av platsbrist i vården vid livets slut.

Ingen ska behöva dö ensam

Statistik från svenska palliativregistret visar en tydlig trend i hela vårt land. Tyvärr är det fler och fler som avlider på våra sjukhus som är ensamma under livets absoluta slutskede. Tyvärr visar även statistik att man löper stor risk att dö ensam på sitt rum och man ligger på ett sjukhus i Norrbotten.

Här vill vi kristdemokrater få till en förändring och skapa en bättre livskvalitet i livets slutskede.

PSYKIATRI

Psykiatrin behöver stärkas för att möta det ökade behovet

Den psykiska ohälsan ökar i hela samhället och berör människor i alla åldrar. Kristdemokraterna i Norrbotten ser med oro på utvecklingen och vill prioritera en tillgänglig, trygg och sammanhållen psykiatrisk vård i hela länet.

Trots stora behov har region Norrbotten under lång tid haft brist på vårdplatser och begränsade resurser inom psykiatrin.

Vi vill stärka psykiatrins andel av sjukvårdens resurser och arbeta mer förebyggande för att minska psykisk ohälsa innan den leder till svårare sjukdom. Det kräver samverkan mellan hälso- och sjukvården, kommunerna, skolan, civilsamhället och närstående.

Vi Kristdemokrater vill:

- Öka vårdkapaciteten genom fler vårdplatser och stärkt öppen-vård.
- Återupprätta slutenvårdsplatserna i Piteå.

- Utveckla de akuta psykiatriska verksamheterna och de mobila psykiatriteamen, de så kallade SPOT-teamen.

- Införa fler möjligheter till självinvald inläggning för patienter med återkommande behov.

- Förbättra kontinuiteten så att patienter i större utsträckning möter samma vårdkontakter över tid.

Kristdemokraterna i Norrbotten vill även utveckla digitala vårdformer och egenmonitorering inom psykiatrin där det är lämpligt. Genom regelbunden digital uppföljning och tidig upptäckt av försämring kan fler patienter få stöd i rätt tid och undvika akuta vårdbehov.

Kristdemokraterna i Norrbotten kommer att bevaka att statliga satsningar på psykiatrin används för att stärka vårdkedjan från förebyggande insatser till slutenvård och eftervård.

Suicidprevention

Vi vill se en nollvision för självmord, vi måste inse att en människa är mer än sin fysiska kropp. Ibland blir själen sjuk och behöver vård. Trots en hög materiell standard så mår för många unga dåligt idag. För en människa som mår så dåligt att själva livet känns omöjligt att utstå spelar sjukvården en mycket viktig roll.

Störst betydelse har de medmänskliga möten som sker i vår vardag. Möten där vi, var och en av oss, kan göra skillnad för medmänniskor som mår dåligt. Vi måste även hjälpas åt för att bryta tystnadskulturen kring en alltför vanlig dödsorsak. Tidiga insatser är av största vikt för att uppfylla denna nollvision.

De med behov ska få snabb hjälp med psykiatrisk vård, kontinuerlig uppföljning, eftervård och ingen ska fastna i en vårdkö.

BARN OCH UNGA

Barn och unga är vår framtid

Barn och unga är vår framtid, därför är det mycket viktigt att vi stärker familjen, barnen och ungdomarna och ger dem stöd och hjälp både vid fysiska och psykiska problem samt NPF-diagnoser. Utveckla och ge stöd till familjecentralerna i Norrbotten då de oftast är de som ser problemen först och där kan man sätta in de första insatserna.

Redan i förskoleåldern kan man upptäcka psykisk ohälsa hos barn. Ett samarbete mellan skolans elevhälsa, socialtjänsten och föräldrarna måste öka och barn och unga måste få snabbare en tid för utredning till primärvården vid misstanke om NPF-diagnoser. Primärvården behöver få en ökad kunskap kring NPF-diagnoser för att upptäcka om behov finns för att vidareremittera till BUP.

Psykisk ohälsa hos barn och unga är ett av vår tids största samhällsproblem. Samtidigt vet vi att unga i dag sover för lite, har för mycket skärmtid och det finns en utbredd ensamhet. Kristdemokraterna vill ha en sammanhållen barn- och ungdomshälsovård genom att stärka den så kallade första linjen (primärvården, elevhälsan, ungdomsmottagningar), införa en elevhälsogaranti så att varje elev ska kunna komma i kontakt med elevhälsan varje dag, ge tidigt stöd till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar samt korta köerna till BUP.

Genom en sammanhållen barn- och ungdomshälsovård kan barn och unga tillsammans med deras familjer erbjudas tidiga och ihållande insatser. Vi vill också införa koordinatörer som hjälper familjer till barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar med alla

de myndighets- och vårdkontakter som krävs för att klara vardagen. Vi satsar även på föräldraskapsstöd.

För att säkra tillgången till personal med rätt kompetens inom barn- och ungdomspsykiatri bör utbildning och höjd status på yrken inom det barn- och ungdomspsykiatriska området stimuleras. Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har sedan 2025 satsat en miljard kronor för att minska köerna till barn- och ungdomspsykiatri, genom att erbjuda fler barn och unga hjälp i ett tidigt skede av psykisk ohälsa samt stödja det suicidförebyggande arbetet.

Vi har stora problem med fetma i Norrbotten och den har ökat, man ser också att problemen tilltar när barnet växer upp. Här behöver vi arbeta förebyggande tillsammans med vårdnadshavare

och anställa fler dietister så att de därigenom kan få individuell kostbehandling.

NPF-diagnoser ökar

Regeringen satsar resurser för att barn med NPF-diagnoser ska få lättare tillgång till att delta i idrottsevenemang och i friluftslivet. Sveriges Riksidrottsförbund och svenskt friluftsliv får medel för att främja ökad delaktighet i idrott och friluftsliv för personer med NPF-diagnoser.

Regeringen med Kristdemokraterna ger Läkemedelsverket i uppdrag att, i samverkan med flera andra myndigheter, öka kunskapen hos berörda aktörer om ADHD och användningen av ADHD-läkemedel i Sverige. Målet är att främja en jämlik, säker och ändamålsenlig vård.

Sedan den förra behandlingsrekommendationen kom 2016 har det tillkommit nya läkemedel, ny forskning och utvidgade indikatorer. Det är dags att göra en ny översyn, så att fler får rätt hjälp i rätt tid.

Ökningen av ADHD-medicinering har tydligt bidragit till att barn- och ungdomspsykiatri kan ha svårt att klara sitt uppdrag. Läkemedelsverket skall både kartlägga förekomst, analysera konsekvenserna av utökad forskrivningsrätt av ADHD-medicin, prognoser av sjukdomen samt utreda nya behandlingsrekommendationer. Detta behöver Region Norrbotten bevaka, vara behjälplig i utredning och förbereda sig för förändringar kring.

Familjer som har barn med varaktig funktionsnedsättning och med många olika vårdkontakter ska erbjudas en personlig koordinator som stöd i kontakt med olika vårdinstanser.

Kristdemokraterna vill att neuropsykiatriska utredningar ska ske i Norrbotten i första hand.

Minskad skärmtid

Barns och ungas digitala medieanvändning har ökat snabbt och påverkar deras studieresultat negativt, enligt en OECD-rapport. Kristdemokraterna har tidigare gett Folkhälsomyndigheten och

Statens medieråd i uppdrag att sammanställa kunskap om sambandet mellan digital medieanvändning och effekter på psykisk och fysisk hälsa samt kognitiv utveckling hos barn. För att informera hushåll med barn genomfördes en kampanj om skärmtid.

Det finns ett fortsatt stort behov av regionala studier om kopplingen mellan hälsoaspekter och digital medieanvändning för att möjliggöra informationskampanjer och utbildningsinsatser. Med barn som får smartphones allt tidigare har teknikplattformar fått en direkt påverkan på deras liv och skapar ständiga distraktioner. Detta leder till exponering för olämpligt innehåll och minskad fysisk aktivitet, sömn och socialt umgänge.

Kristdemokraterna anser att detta måste upphöra. Regeringen har nu uppdragit Folkhälsomyndigheten att granska kunskapsunderlaget och föreslå riktlinjer för vid vilken ålder barn bör få en egen smartphone samt rekommendationer för skärmtid. Forskning visar att överdriven skärmtid ökar risken för stress, ångest och psykisk ohälsa, särskilt hos yngre barn. Det är viktigt att barn får tillbaka sin barndom.

Familjecentral

Familjecentraler, mödravårdscentraler, barnavårdscentraler, ung-

domsmottagningar och elevhälsovården liksom det civila samhället spelar en viktig roll för att ge stöd till barn och unga och deras familjer. Myndigheter ska anpassa sin organisation så att samverkan sker utifrån barnets bästa för att hjälp och stöd ska komma till familjerna i tid.

Inrätta ett Barnahus till Norrbotten

Kristdemokraterna ser ett behov av att det inrättas ett barnahus i Norrbotten. Barnahus finns idag på flera platser i Sverige, men inte i Region Norrbotten. Verksamheten har visat sig vara ett stöd för barn och unga som misstänks ha utsatts för våld, övergrepp eller andra allvarliga brott.

Här samordnas samhällets resurser som socialtjänst, polis och hälso- och sjukvård under ett tak, där barnet sätts i första rummet fysiskt, psykiskt samt juridiskt. Barnet ska få ett samlat stöd utan dröjsmål och inte behöva bära ansvaret för att berätta sin historia om och om igen. Barn och ungdomar som man misstänker att de har blivit utsatta för brott, som misshandel, sexuella övergrepp eller barnfridsbrott behöver få förstärkt omhändertagande.

Vi kristdemokrater vill att regionen fortsätter arbeta intensivt tillsammans med Norrbottens kommuner och ser till att ett så kallat Barnahus blir verklighet.

Ungdomsmottagningar

Denna mandatperiod har den styrande majoriteten med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Centerpartiet stängt ungdomsmottagningar i länet trots protester.

I arbetet med ungas hälsa och hälsoutveckling är ungdomsmottagningarna en viktig verksamhet. För att stödja ungdomsmottagningarna med att utveckla ett bredare hälsofrämjande och förebyggande arbete och uppnå en ökad enhetlighet, behövs det skapas förutsättningar för ökad tillgänglighet genom både samordnade insatser i kommuner och regioner och ett utvecklat nationellt stöd samt insatser för ökad kunskapsutveckling, uppföljning, stöd och samverkan.

Utvärderingar och kartläggningar som gjorts av ungdomsmottagningarnas arbete, av bland annat SKR och Folkhälsomyndigheten, pekar på att ungdomsmottagningar får mycket positiva omdömen från de ungdomar som besöker dem och att unga har stort förtroende för och känner sig bekväma att ta kontakt med verksamheterna.

Det starka förtroendet är viktigt när det gäller att nå unga med råd och vård gällande sexuell och reproduktiv hälsa, men det ger även goda förutsättningar för att ta upp andra svåra ämnen, som exempelvis våld i nära relationer, risk eller skadligt bruk av bland annat alkohol och narkotika och psykisk ohälsa. I utvärderingarna framgår att de har svårt att nå ut till alla

unga, inklusive dem som kanske behöver ungdomsmottagningarna mest.

Det finns behov av att tydliggöra ungdomsmottagningarnas uppdrag, att utveckla uppföljningen, att utveckla strategier för likvärdig och jämlik tillgång, där man når både killar och tjejer. Även har ett särskilt fokus på ungdomar i socioekonomiskt utsatta situationer, i hederskontexter och i områden där utanförskapet är stort. Det finns också behov av att förbättra samverkan med andra aktörer där ungdomar befinner sig i vardagen.

Könsdysfori

Barn och unga befinner sig ofta i en känslig och osäker livsfas, där frågor om identitet kan vara komplexa. När det gäller könsbekräftande vård och diagnosen könsdysfori behöver vi därför utgå från försiktighetsprincipen och låta beprövad erfarenhet och evidensbaserad forskning vara vägledande.

Många av de unga som söker hjälp för könsdysfori har också andra svårigheter, som ångest, autism eller tidigare trauman. Det gör att bemötandet måste vara brett och varsamt, så att varje individ får en noggrann och samlad bedömning. Att möta unga med snabb bekräftelse i stället för en genomtänkt vårdinsats kan få långvariga konsekvenser.

i kärnverksamheten. Varje anställd ska kunna utvecklas och känna arbetsglädje när man går till Region Norrbottens verksamhet.

Som arbetsgivare har regionen möjlighet att skapa förutsättningar och stimulera till ett längre arbetsliv genom att bland annat prioritera arbetsmiljöarbetet och minska sjukfrånvaron. Det ställer dock krav på att verksamheterna fortsätter att aktivt bedriva systematiskt arbetsmiljöarbete så att medarbetarnas engagemang tas tillvara samtidigt som medarbetarna ska kunna, orka och vilja förlänga arbetslivet utifrån sina egna förutsättningar. Ju fler som orkar arbeta kvar efter ordinarie pensionsåldersgräns, desto mindre blir risken av ett ökat behov av hyrpersonal.

Det ska vara lönsamt att vidareutbilda sig och höja sin kompetens och kunnande. Regionen ska även vara villig att bekosta vidareutbildning inom den verksamhet den anställde arbetar i.

Svårrekryterade områden ska kunna lönepremiernas. Medarbetarna är hjärtat i en välfungerande öppen och sluten hälsovård, psykiatrivård och tandvård. Regionen ska vara väl omhändertagande av

studerande som gör sin praktik på våra sjukhus och hälsocentraler. Ett gott omhändertagande ökar möjligheten att fler väljer regionen som arbetsgivare efter deras examen.

Morgondagens vård kräver ett ledarskap som vågar bryta gamla mönster. För att möta utmaningarna inom hälso- och sjukvården måste chefer ha modet att våga prova nya arbetssätt, även när det innebär att kliva utanför komfortzonen och acceptera att allt kanske inte blir framgångsrikt direkt. Men innovation sker inte i ett vakuum på chefskontoret. De bästa idéerna föds nästan alltid i verksamheten. Ett framgångsrikt ledarskap handlar därför om att lyssna på medarbetarna – de som möter patienterna varje dag.

Genom att skapa en trygg kultur där medarbetarnas expertis tas tillvara, och där det är tillåtet att testa och tänka nytt, bygger vi en flexibel organisation.

När chefer lyssnar och omsätter medarbetarnas insikter i praktisk handling ökar inte bara kvaliteten på vården, det skapar också ett enormt engagemang och en bättre arbetsmiljö.

Cosmic

Journalsystemet Cosmic ska vara ett verktyg som underlättar vården, men i verkligheten fungerar det ofta tvärtom. När systemet är trögt, krångligt och illa anpassat efter det kliniska vardagsarbetet blir det en ineffektiv tidsstjuv som stjälar värdefulla timmar från patienterna och skapar djup frustration hos personalen.

Konkret så kan vi inte anpassa vården efter ett bristfälligt IT-system. Cosmic måste förbättras nu, så att medarbetarna får tillbaka sin tid till det de faktiskt är utbildade för, att ge vård.

Minska administrationen

Medarbetarna behöver ges möjlighet att lägga större andel av sin tid till patientnära arbete genom att man minskar kraven på administration och dokumentation som inte är lagstadgad eller till skada för patienten. Detta ska göras på ett sådant sätt så att vårdkapaciteten ökar.

PERSONAL

Kompetensförsörjning – attraktiv arbetsgivare

Regionen har idag två stora utmaningar, dels svårigheten att nyrekrytera, dels att behålla den personal man har.

Den gemensamma nationella satsningen i alla regioner på att minska hyrberoendet har gett en lägre effekt under början av 2025. Visserligen har antalet medarbetare med vårdkompetens i Norr-

botten ökat något, men den totala vårdkapaciteten har minskat.

De industrietableringar som planeras inom den gröna omställningen samt den demografiska utvecklingen som sker, förväntas medföra en kraftigt ökad efterfrågan på arbetskraft. För att klara den långsiktiga kompetensförsörjningen behövs kraftiga insatser för att behålla personal, öka inflyttningen till länet och för-

stärka den lokala kompetensförsörjningsförmågan. Det behöver även ske en ökad inkludering på arbetsmarknaden bland grupper som idag står utanför eller i liten utsträckning arbetar.

För att kunna behålla våra medarbetare i vården behöver vi göra en kraftig satsning på bättre villkor, bättre arbetsmiljö, fortbildning, ökad delaktighet och större möjligheter att göra karriär

ÖVRIGT

Stärk vården efter sexuella övergrepp

Det finns ett tydligt behov av att stärka insatserna för barn och vuxna som utsatts för sexuella övergrepp. Sexuellt våld medför ett betydande lidande för den enskilde och innebär ofta en långvarig rehabiliteringsprocess.

Hälso- och sjukvården ska erbjuda en tillgänglig, kunskapsbaserad, jämlik och personcentrerad vård för personer som utsatts för sexuella övergrepp, där vården för flickor och kvinnor som utsatts för sexuellt våld och könsstympning särskilt ska utvecklas och stärkas.

Öka kunskapen hos vårdpersonal kring våld i nära relationer och hedersvåld

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är allvarliga samhällsproblem med omfattande konsekvenser för både fysisk och psykisk hälsa. Hälso- och sjukvården är ofta den enda plats där ut-

satta personer kommer i kontakt med samhället, vilket ger vårdpersonal en unik möjlighet, men också ett ansvar, att identifiera och agera vid våldsutsatthet.

Därför ska Kristdemokraterna i regionen verka för att stärka vårdpersonalens förmåga att upptäcka, bemöta och hantera våldsutsatthet genom ökad kunskap samt strukturerat stöd i det kliniska arbetet.

Stödcenter för vuxna

Kristdemokraterna i Region Norrbotten ser det kompetenscentrum som initierats som ett viktigt första steg för att stärka kunskap och kompetens bland vårdpersonal i mötet med våldsutsatta personer. Det är ändå inte tillräckligt, och vi vill gå ännu längre genom att genomdriva ett övergripande arbetssätt där vård, socialtjänst, rättsväsende och övriga berörda aktörer samverkar under ett och samma tak.

I dag står många vuxna i Norrbotten, särskilt kvinnor och personer i utsatta livssituationer, ensamma i kontakten med samhället efter att ha utsatts för våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat förtryck eller andra former av övergrepp. Ofta faller hela ansvaret på individen att själv navigera mellan vård, polis, socialtjänst och rättsväsende – vilket kan förvärra trauma och hindra återhämtning.

Barnahusmodellen har visat att samverkan mellan myndigheter i en trygg och samordnad miljö leder till bättre skydd, snabbare insatser och minskad risk för återtraumatisering. En motsvarande struktur bör därför säkerställas även för vuxna.

Därför vill Kristdemokraterna i Region Norrbotten verka för ett stödcenter för vuxna våldsutsatta, inspirerat av barnahusmodellen, där hälso- och sjukvård, berörda myndigheter och rättsliga aktörer samverkar i en trygg, koordinerad och personcentrerad miljö.

Nära vård i hela länet

Norrbotten är ett län med stora avstånd. Därför måste vården finnas nära människor, oavsett var man bor. Kristdemokraterna vill utveckla den nära vården i hela länet med särskilt fokus på glesbygden.

Den demografiska utvecklingen med fler äldre och färre i arbetsför ålder ställer nya krav på vården. För att möta framtidens behov behöver vården bli mer förebyggande, personcentrerad och tillgänglig nära patienten.

För Kristdemokraterna är det viktigt att människor kan få vård och enklare vårdinsatser nära hemmet. Vi vill därför värna och utveckla vårdens servicepunkter och filialmottagningar i glesbygden. Servicepunkter och filialer bidrar till ökad tillgänglighet, större trygghet och en mer jämlik vård för människor i glesbygd. Regionen bör fortsätta att utveckla dessa verksamheter och se till att invånarna känner till vilka tjänster som finns tillgängliga lokalt.

Kristdemokraterna vill:

- Stärka samarbetet mellan region och kommuner för en sammanhållen nära vård.
- Utveckla servicepunkter och filialmottagningar för enklare vårdinsatser.
- Öka användningen av digitala vårdtjänster där de förbättrar tillgängligheten.
- Utveckla egenmonitorering för patienter med kroniska sjukdomar.
- Säkerställa att vårdcentraler och mobila vårdteam kan ge stöd i områden med långa avstånd.

Genom modern teknik, egenmonitorering och fler vårdtjänster nära invånarna kan vården bli mer tillgänglig, trygg och jämlik i hela Norrbotten.

Regeringens satsningar på god och nära vård ger region Norrbotten möjlighet att ytterligare stärka primärvården och utveckla vården i glesbygden. Kristdemokraterna vill att dessa resurser används för att skapa en mer tillgänglig vård genom vårdfilialer, servicepunkter, mobila team och egenmonitorering. På så sätt kan vården komma närmare invånarna och sjukhusens resurser användas där de behövs som mest.

Ny vårdgaranti - kapa vårdköerna

Svensk hälso- och sjukvård håller hög kvalitet men långa väntetider och stora regionala skillnader är ett problem sedan lång tid tillbaka.

Det allra viktigaste som Region Norrbotten skyndsamt måste göra, är att ta fram en handlingsplan för att bli en attraktivare arbetsgivare för att kunna rekrytera och behålla kompetenser som krävs för att klara av att hålla vårdgarantin och därmed kapa vårdköerna.

Regeringen har under mandatperioden tillfört ekonomiska resurser för att ge respektive region möjlighet att korta vårdköerna i allmänhet. En riktad satsning på framfall, höftleder och grå starr har förra året gjort det möjligt för

regionerna att koncentrera arbetet på speciella områden. Vi har med glädje kunnat följa arbetet där köerna i Sverige minskat med 28% våren 2026 jämfört med hösten 2022.

När vi jämför väntetider till olika operationer runt om i landet, visar det sig tyvärr att Norrbotten oftast håller sig bland de sista platserna med långa väntetider till olika operationer. Ingen ska tvingas att vänta på vård, då det skapar oro, stress och ökat lidande hos patienten.

Under 2026 kompletterar regeringen satsningen med nya prestationsbaserade medel, upp till 750 miljoner kronor, och fler utpekade åtgärder för att ytterligare stärka tillgängligheten i vården. Under 2026 kan pengarna även användas för att öka antalet operationer av knäproteser, ljumskbräck och kolskopiundersökningar. Socialstyrelsen har i uppdrag att betala ut medlen och regionerna ersätts för åtgärder som innebär en faktisk ökning jämfört med tidigare år.

Ett stort pågående arbete inom svensk hälso- och sjukvård är utvecklingen av en nationell vårdförmedling. Med den nationella vårdförmedlingen ska vårdlotsar och vårdplatskontor enkelt kunna se var det finns ledig vårdkapacitet i landet. Om en patient väntar länge på vård i sin hemregion ska den kunna erbjudas tid hos en annan vårdgivare som har kortare väntetider.

De digitala verktyg som tas fram gör det möjligt att matcha patienters behov med ledig vårdkapacitet på ett mer effektivt sätt. Det kan minska väntetiderna och bidra till att vårdens resurser används bättre.

Region Norrbotten har valt att inrätta en särskild vårdgarantienhet för att hjälpa patienterna vidare om de återoppar vårdgarantin. För norrbottningarna är det möjligt att kontakta dom via nätet 1177, se eller ringa 0920-28 41 20.

Vårdskador

Varje år drabbas människor i vården av skador, som skulle ha kunnat undvikas. Kristdemokraterna vill att arbetet med att identifiera,

utreda och analysera händelser som orsakat vårdskador ska betonas samt att kunskapen om det förebyggande arbetet fortsättningsvis ska utvecklas och stärkas.

Satsningar på full bemanning av personal, god arbetsmiljö och kunskap inom vårdhygien, måste genomsyra hela vårdkedjan så att vårdrelaterade infektioner och med det onödigt patientlidande undviks.

AI-utveckling

Teknisk utveckling ska alltid utgå från människovärdet. Artificiell intelligens (AI) erbjuder stora möjligheter att förbättra hälso- och sjukvården, men tekniken får aldrig ersätta det mänskliga mötet eller det professionella omdömet. För Kristdemokraterna är det avgörande att AI används som ett stöd för vårdpersonalen och för att stärka patientens trygghet.

Rätt använd kan AI bidra till snabbare diagnoser, bättre behandlingsbeslut och mer individanpassad vård. AI kan också minska administrationen och därmed frigöra tid för vårdpersonal att möta patienter och anhöriga – något som är avgörande för en god och värdig vård.

AI-stöd kan användas i distansvård, triagering och uppföljning av patienter i hemmet. För en region med stora avstånd kan detta bidra till mer jämlik tillgång till vård oavsett bostadsort.

Regionen ska därför arbeta för att införa AI-baserade verktyg där de tydligt bidrar till ökad patientsäkerhet, kortare väntetider och bättre arbetsmiljö för vårdpersonalen. Samtidigt ska användningen ske ansvarsfullt och med starkt skydd för patientdata och personlig integritet.

AI ska utvecklas i nära samverkan med vårdens professioner och alltid användas med respekt för patientens integritet och rätt till trygg och säker vård. Den tekniska utvecklingen ska stärka människan men inte ersätta henne. Internationella analyser pekar på att AI kan bidra med 5-10% potential i vårdssystem.

GRÄNSÖVERSKRIDANDE VÅRD

Om du som EU-medborgare blir hastigt sjuk under en tillfällig vistelse i ett annat EU-land – under semestern, affärsresan eller studierna – har du rätt till vård som inte kan vänta tills du kommer hem. Du har samma rätt till vård som invånarna i landet du besöker. Men om du behöver planerad specialiserad vård och Region Norrbotten inte kan erbjuda det inom rimlig tid så kan du återopa vårdgarantin vilket innebär att du ska erbjudas vård inom 90-dagar. Regionen har gjort upphandlingar med privata vårdgivare i södra Sverige och allt fler skickas via vårdgarantin dit.

Totalt har vårdgarantiresorna kostat 374 miljoner kronor under åren 2022 till och med 2024. Vi har människor med vårdbehov i

länet som måste tacka nej till vård 100 mil bort på grund av ålder, sjukdom eller svårigheter med svenska språket då många äldre talar finska. Detta skapar ett onödigt lidande för människor med vårdbehov och de skulle kunna få vård i närområdet om regionen hade valt det.

Finland kan erbjuda planerad specialiserad vård till oss med mycket kortare väntetid än vad vårdgarantin erbjuder. En MR-undersökning kan du få nästa dag och i Region Norrbotten kan du få vänta upp till 6 månader. Vi har tidigare kunnat få vård i Finland då det funnits ett samarbete mellan hälsocentraler och sjukhus och vårdgivare. Kristdemokraterna har försökt få regionen att upphandla vård även i Finland. Det är Region

Norrbotten som ensam beslutar var de ska upphandla vårdtjänster och av vilken utförare. Men regionledningen har sagt nej hittills. I Jämtland-Härjedalen kan de som bor nära norska gränsen få planerad specialiserad vård i Norge, och de som bor på Åland kan få vård både i Åbo och Stockholm. Kristdemokraterna vill se en förenkling för dem som sitter i en vårdkö i Norrbotten. Vi vill att vårdbehövande ska ges möjlighet till att få vård i ett annat närliggande land på samma ekonomiska villkor som vårdgarantin erbjuder i Sverige.

Vi kristdemokrater fortsätter att kämpa för en förändring.

ÅRHUNDRADETS VÅRDREFORM

I Sverige betalar man bland de högsta skatterna i världen, men man får ändå dagligen höra om människor som tvingas vänta i månader och år på operationer. De måste tillbringa timmar och ibland flera dygn på akuten eller sitter i långa köer till 1177 – och

vi får höra om vårdpersonal som går på knäna. Frustrationen växer, både hos patienter och vårdgivare.

Under våren 2026 har Vårdförbundet gjort en landsomfattande undersökning om vad invånare i samtliga regioner tycker om vården. 75% av invånarna i Norrbotten

ten tycker inte att politikerna tar vårdens utmaningar på allvar. 80% tycker att vården inte får tillräckligt med resurser. Detta är en tydlig signal om att dagens vårdssystem med 21 olika politiskt styrda regioner har slutat att fungera och måste därför fräntas sin politiska makt över vården.

När vi ser statistik över hur länge man får vänta på operation eller annan medicinsk åtgärd, så ligger Norrbotten oftast långt ner på listan med landets längsta vårdköer.

Kristdemokraterna arbetar regionalt och nationellt med att förflytta makten från politikerna ner till verksamheterna och dess personal på våra hälsocentraler och sjukhusavdelningar. Det yttersta ansvaret ska ligga hos staten så att ingen region ska få mer eller mindre resurser och möjligheter att utföra vård av världsklass, som vi vet att våra medarbetare i länet kan utföra om vi ger dem förtroendet.

Postnumret ska inte avgöra hur länge du ska vänta på vård.

VIKTIGA FRÅGOR SOM KRISTDEMOKRATERNA DRIVIT

Motioner

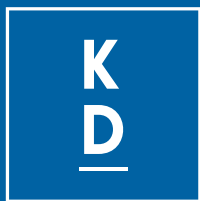
- Fler klimakteriemottagningar i Norrbotten
- Hospice till Norrbotten
- Mat på NEO-avdelning
- Mammografi för kvinnor över 74 år
- Geriatrisk akutsjukvård
- Förebyggande tandvård
- Personal till tandvården
- Division ambulans
- Ambulans och hälsocentral kan samarbeta i glesbygd
- Utöka servicen av hörapparater för norrbottningar
- Ökad tillgänglighet till hörseltest/egenvårdsmätning
- Mobil röntgenutrustning hemma hos patienten

Interpellationer

- Planerad vård i Finland
- Kiruna sjukhus
- Psykiatrivården i Norrbotten
- Psykiatriska slutenvårdsplatserna i Piteå
- Ögonsjukvård utomläns
- Tandvårdens förseningar
- Minska den administrativa bördan
- Riktade statsbidrag till IVPA
- Problemen på akutmottagningen i Sunderbyn
- Åtgärder vid Jokkmokks hälsocentral
- Användandet av bassänger i Kiruna badhus
- Åtgärder för att få fler läkare i primärvården
- Ambulanspersonalens säkerhet
- Kökortningsbidraget

- DXA utrustning för bentäthetsmätning
- Om psykiatrivården
- Angående ungdomsmottagningar i Norrbotten
- Akuten på Sunderby sjukhus
- Ambulanser i sommar
- Ambulanspersonal Haparanda
- MR-undersökning
- Regeringens satsning på psykiatri
- Neddragningen av en barnmorsketjänst i Haparanda
- Gränsöverskridande vård
- Psykiatrivården i Norrbotten under sommaren
- ”En väg in”-köer och telefon-tillgänglighet
- Jämlik tandvård

EN SJUKVÅRD ATT LITA PÅ

NORRBOTTEN